

En styrd avveckling av minkfarmerna

Djurens Rätt.

Sammanfattning

- En styrd avveckling behövs om förbud mot pälsnäringens minkfarmer införs. En avveckling skulle stärka djurskyddet i Sverige och minska risker för smittspridning av zoonoser.
- På grund av smittspridning och dålig ekonomi inom pälsnäringen i Sverige behöver den styrda avvecklingen ske inom kort, med eventuell kompensation.
- Djurens Rätt föreslår en avveckling under 2022, med maximalt 150 miljoner kronor för avvecklingsincitament och omställningsstöd.
- Det finns ungefär 100 personer sysselsatta i pälsnäringen i Sverige idag och 90 000 minkar.

Inledning

En avveckling av minkfarmer i Sverige är något som har stort stöd från väljarna, då 76 % anser att minkfarmer med gallerburar inte borde vara tillåtna i Sverige och över 50 % av medborgarna är oroliga för smittspridning från djurhållning, så som minkfarmer.⁽¹⁾ Beroende på typ av lagstiftning som införs eller används kan olika typer av ersättning för ett stopp av pälsdjursuppfödningen krävas. Om en ändring i djurskyddslagstiftning införs, som tidigare gjorts i Sverige gällande rävar och chinchillor, krävs ingen ekonomisk ersättning. Men om ett tydligt förbud mot minkfarmer eller pälsdjursuppfödning i stället införs bör en styrd avveckling göras. Då skulle pälsdjursuppfödarna få en omställningsperiod och kompensation för att kunna byta till annan lämplig verksamhet, vilket både tar hänsyn till djurskyddet och människorna som skulle drabbas av ett sådant beslut.

Ett förbud mot pälsdjursuppfödning genom styrd avveckling har genomförts i exempelvis Nederländerna. Detsamma pågår just nu i Norge, med fullständig avveckling senast år 2025. Även i Belgien sker en avvecklingsperiod för de sista minkfarmerna där de som avvecklar snabbast får störst ekonomiskt stöd.⁽²⁾ Avvecklingen har gått snabbare på grund av den dåliga ekonomin under pandemin och risken för spridning av SARS-CoV-2 till och från minkar.⁽³⁾

I Sverige pågår just nu en utredning om risker för smittspridning från djurhållning, med särskilt fokus på minkfarmer.⁽⁴⁾ Utifrån det föreslår Djurens Rätt att inkludera följande fem punkter för att avveckla minkfarmerna i landet:

- 1. Omedelbart etableringsförbud och fortsatt avelsförbud**
- 2. Avvecklingsperiod under 2022**
- 3. Avvecklingsincitament**
- 4. Kompensation av rivningskostnader**
- 5. Omställning till annan sysselsättning**

1. | OMEDELBART ETABLERINGSFÖRBUD OCH FORTSATT AVELSFÖRBUD

Det är viktigt att införa ett etableringsstopp av minkfarmer för att hindra nya aktörer från att gå in i en näring som är på väg att avvecklas. Även utbyggnad och renovering av befintliga byggnader bör stoppas för att minska mängden investerade pengar innan avvecklingsperioden initieras.

Under 2021 har minkfarmerna haft ett avelsförbud för att minska risker med smittspridning.⁽⁵⁾ Det är relevant att förlänga avelsförbudet i samband med etableringsförbudet.

2. | AVVECKLINGSPERIOD UNDER 2022

Den avvecklingsperiod som bestäms har, i andra länders beslut om förbud, räknats som en period där pälsnäringen ska få möjlighet att tjäna in investeringar de gjort i sitt företag. Pälsar såldes för i genomsnitt 360 kr på auktionen Kopenhagen Fur i juni 2021.⁽⁶⁾ Enligt en intervju i Lantbruksnytt hade minkfarmer 2020 ca 100 kronor mer i produktionskostnad än priset som pälsarna såldes för.^(7, 8) De svenska minkfarmerna har därmed under minst två år gått back rent ekonomiskt, då de också inte kunnat producera pälsar med tanke på avelsförbudet 2021. En avvecklingsperiod för att tjäna in deras investeringar är därmed nästintill omöjlig.

I dagens läge är det rimligare att se till att minkfarmerna avvecklas snarast möjligt, med eventuella avvecklingsincitament eller kompensationer. Det skulle också vara en tydligare politisk signal än fortsatta avelsförbud, eller restriktioner för att minska smittrisker, som under 2021. Testning för SARS-CoV-2 på minkfarmer har under det senaste året betalats av Jordbruksverket, och därmed skattebetalare.⁽⁹⁾ Det kan anses vara slöseri med skattemedel att fortsatt hålla minkfarmer öppna genom att de får ha avelsdjuren kvar i små burar, med fortsatt skattefinansierad testning för att övervaka smittspridningen.

3. | AVVECKLINGSINCITAMENT

Baserat på erfarenheter av avveckling av annan djurhållning sker omställningen ofta i sista minuten. Det kunde till exempel ses när ny lagstiftning för hållande av chinchillor infördes i Sverige.⁽¹⁰⁾ För att pälsdjursuppfödare inte ska hamna i situationer där de bryter mot lagstiftning, och kan få svårt att ställa om till annan verksamhet, är det därför viktigt att presentera incitament som uppmuntrar dem att ställa om i god tid innan förbudet träder i kraft. Incitament ger pälsdjursuppfödarna fördelar eftersom de lättare kan gå över till en annan sysselsättning än om de väntar till sista minuten. Det gagnar även staten eftersom det sparar in på mängden olika bidrag som behöver ges ut om fortsatta avelsförbud och restriktioner används i stället för en tydlig avveckling av hela näringen. Även minkarna gynnas av en snabbare avveckling då färre minkar hålls och föds upp för ett liv i en gallerbur innan samtliga minkfarmer lagt ned.

En väg att skapa ett sådant incitament kan vara att ge högre bidrag till de som avvecklar sin verksamhet tidigt som nu görs i Belgien.⁽²⁾ Bidraget kan på det sättet minska för de som avvecklar senare och sista året innan förbudet träder i kraft kan bidraget dras in helt för att öka motivationen att inte avveckla sin verksamhet i sista minuten.

Med nuvarande ekonomiska situation på svenska minkfarmer, och det gällande avelsförbudet, blir det dock svårt att införa en sådan kompensationstrappa. De farmer som lade ned 2020 skulle kanske kunna få ett större bidrag än de som lägger ned 2021 och 2022, men det kan bli administrativt enklare att enbart ge samma kompensation till alla minkfarmer som finns kvar.

Minkfarmerna kommer redan få kompensation för avelsförbudet 2021, på totalt 60 miljoner kronor. Det är ca 1,8 miljoner per farm beräknat på att det finns ca 30 farmer kvar. Kompensationen har kritiserats av branschorganisationen Svensk Mink som för låg, vilket tyder på att en kompensation för fullständig avveckling bör vara högre för att minska missnöjet. Svensk Mink önskade 150 miljoner kronor för kompensation av avelsförbudet, vilket var beräknat både utifrån kostnader och utebliven vinst.⁽¹¹⁾ En total avveckling skulle därmed kunna kompenseras med ungefär 150 miljoner kronor om det sker under 2022.

4. | KOMPENSATION AV RIVNINGSKOSTNADER

Att minska pälsproducenternas rivningskostnader för byggnaderna skulle inte bli någon stor utgift för staten. De flesta byggnader på minkfarmer består huvudsakligen av trä och betong medan burarna består av någon typ av metall. Kostnaderna kommer därmed bli koncentrerade för att transportera bort avfall och det som rivits. Trävirke kan troligen tas emot gratis på närmaste återvinningsstation om det inte kan användas till andra byggnader. Det finns även separata insamlingar för metall, dit gamla burar troligen kan lämnas in. Dock kan det finnas behov av sanering av områden där minkfarmer funnits, som kan behöva finansieras av länsstyrelser eller annan myndighet.⁽¹²⁾

4.1 | RIVNINGSKOSTNADER I NEDERLÄNDERNA JÄMFÖRT MED SVERIGE

I Nederländerna blev rivningskostnaderna för avvecklingen av pälsfarmer beräknade till 32 miljoner euro.⁽³⁾ Omräknat i svenska kronor blir det ca 330 miljoner kronor sammanlagt för deras 120 minkfarmer, eller 2,75 miljoner kronor per farm.

I Sverige har rivningskostnaderna och sanering tidigare beräknats bli mycket lägre – 150 000 kronor per farm beroende på dess storlek enligt utredningen som gjordes 2003.⁽¹³⁾ Många minkfarmer är mindre i Sverige än vad de var i Nederländerna vilket bidrar till lägre rivningskostnader per farm. Den totala kompensationen för avvecklingen skulle kunna inkludera vissa rivnings- och saneringskostnader.

5. | OMSTÄLLNING TILL ANNAN SYSSELSÄTTNING

Så snart djurhållningen är avvecklad bör det även finnas en möjlighet för pälsdjursuppfödarna att ansöka om att få någon typ av bidrag för att ställa om till annan verksamhet. De bör även få stöttning från Arbetsförmedlingen för att kunna söka andra jobb eller få förslag på utbildningar om de inte önskar fortsätta med eget lantbruk. Det kan finnas möjlighet att få stöd från Europeiska Socialfonden⁽¹⁴⁾ om till exempel Svensk Mink, kommuner eller staten ansöker om medel i förtid.

Enligt utredningen som gjordes 2003 kan omställningsperioden underlättas om arbetsgrupper bestående av representanter från länsstyrelser, Arbetsförmedlingen, kommuner och pälsnäringen bildas i god tid innan alla pälsproducenter avvecklat sin verksamhet.⁽¹³⁾ Det är viktigt att pälsdjursuppfödarna får annan sysselsättning så fort som möjligt för att minska statens kostnader.

Mycket tyder på att flera av minkfarmernas ägare idag är i pensionsålder, vilket kan minska åtgärder som behövs för ny sysselsättning. Tidigare försök att undersöka risken för arbetslöshet efter en avveckling har visat på få risker.⁽¹⁵⁾ Djurens Rätt beräknar att det finns som mest 100 personer sysselsatta inom minkuppfödning på de 30 minkfarmer som finns kvar i Sverige idag. Ungefär 90 000 minkar finns kvar på farmerna som "avelsdjur".

Slutsats

Minkfarmerna behöver avvecklas snarast i Sverige på grund av det bristande förtroendet de har hos allmänheten gällande djurhållning och smittspridning. En avveckling skulle stärka djurskyddet i Sverige, då minkfarmer drar ned betyget i internationella jämförelser,⁽¹⁶⁾ samt stärka smittskyddet då SARS-CoV-2 kan spridas mellan minkar.⁽¹⁾ Om förbud införs bör det göras genom styrd avveckling, och träda i kraft under 2022. En kompensation för förluster på förslagsvis maximalt 150 miljoner kronor till pälsnäringen kan ges. Ungefär 100 personer och minst 90 000 minkar skulle påverkas av beslutet.^[a]

”En avveckling skulle stärka djurskyddet i Sverige, då minkfarmer drar ned betyget i internationella jämförelser, samt stärka smittskyddet då SARS-CoV-2 kan spridas mellan minkar.”

Referenser

---

1. Djurens Rätt (2021) Fler än hälften oroade för smittspridning från storskalig djurhållning.
2. Eurogroup for Animals (2018) Flemish government bans fur farming and force-feeding for foie gras.
3. Partij voor de dieren (2020) Verlaag de compensatie voor nertsenfokkers.
4. Regeringen (2021) Komplettering av tidigare uppdrag att granska djurhållning med avseende på risken för nya zoonoser.
5. Jordbruksverket (2021) Förbud mot parning av mink under 2021.
6. Kopenhagen Fur (2021) June 2021.
7. Lantbruksnytt (2020) Program 2020-01-30.
8. Svensk Mink (2021) Facebook-inlägg 22 april.
9. Djurens Rätt (2021) Subventionen av minkfarmer under pandemin.
10. Sveriges Radio P4 Uppland (2014) Hård kritik mot chinchillauppfödare.
11. SVT Blekinge (2021) Minkbasens krav: 150 miljoner i kompensation av staten.
12. Länsstyrelsen i Blekinge län (2013) Pälsdjursfarmer i Blekinge: Företrädda områden.
13. SOU 2003:86. Djurens välfärd och pälsdjursnäringens utredningen.
14. Svenska ESF-rådet. Europeiska socialfonden.
15. Ecoplan AB (2014) Efter pälsfarmen - undersökning av alternativa sysselsättningar.
16. Animal Welfare Index (2020) Sweden.

---

[a] Idag hålls ca 90 000 "avelsdjur" på minkfarmerna med potentialen att bli ca 400 000 individer per år om avelsförbudet hävs. De 100 personerna som är involverade i minkuppfödning antas påverkas negativt av en avveckling, om de inte får en bra kompensation. Ett slut på avel av fler minkar minskar risker för framtida lidande hos minkar i gallerburar, för minst 400 000 individer per år. Beslut om avveckling skulle också minska risker för lidande i form av zoonotiska sjukdomar, för bland annat SARS-CoV-2 och plasmacytos.

Kontaktuppgifter:

Anna Harenius arbetar som sakkunnig etolog på Djurens Rätt, med examen från etologi- och djurskyddsprogrammet vid Sveriges Lantbruksuniversitet. Anna har specialiserat sig inom djurvälstånd för kaniner, minkar och fjäderfä, samt är författare till faktaboken "Allt för dina kaniner".

Anna Harenius

08-55591418

anna.harenius@djurensratt.se

DJURENS RÄTT

08-555 914 00

info@djurensratt.se

KORT OM DJURENS RÄTT:

Djurens Rätt gör skillnad för de djur som är flest och har det sämst. Det har vi gjort sedan 1882. Vi är Sveriges ledande djurrätts- och djurskyddsorganisation med mer än 50 000 medlemmar.

Vill du veta mer om hur vi jobbar? [Läs mer på vår hemsida.](#)

